

MAART
2025

2

SAMENKERK

10

Aflaten

28

Godfried
Bomans

30

Amsterdam
co-kathedraal

Magazine van het bisdom Haarlem-Amsterdam

MAART
2025
2

SAMENKERK

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 2 van 2025 – jaargang 50. De volgende uitgave verschijnt op 8 mei 2025.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Chris Bond, Eugene Jongerden, Jerry Keuss (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Ada Bakker, Clara Bruins, Jasperine van der Plas, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Anton ten Klooster, Ralph Koreman, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 39,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 49,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Eric van Teijlingen
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

ISSN 1384-8747

Amsterdam co-kathedraal

30

Vijf kerken in ons
bisdom verwelkomen
iedereen voor een
jubileumaflaat.

Paus Franciscus schenkt
het 750-jarige Amsterdam
een co-kathedraal.

Jubileum- plaatsen

9

Neem een abonnement op *SamenKerk*! Info:
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Aflaten

10

Aflaat? Iets uit het verleden? Of ook heilzaam voor vandaag?

Godfried Bomans

28

Als Pasen en Pinksteren op één dag vallen... dit jaar wél! Op zondag 20 april is het Pasen voor iedereen.

Pasen

25

Een onthullende nieuwe biografie van deze Haarlemse katholieke schrijver en columnist. Blader snel naar...

Over de Veertigdagentijd of Vastentijd wordt wel eens gezegd dat het 'n saaie tijd is. Het duurt lang en je mag niks. Integendeel en het is zeker niet ons christelijke geloof. De Veertigdagentijd is zeker niet een tijd van in zak en as zitten. De Veertigdagentijd is ook een tijd om juist meer aandacht te schenken aan elkaar en je je van dingen te onthouden ten gunste van de ander. Minder 'schermtijd' (op mobiele telefoon of iPad) en meer echt contact (een telefoontje of bezoekje).

Met deze gevarieerde editie van *SamenKerk* gaan we de Veertigdagentijd in. Vanwege het Heilig Jaar aandacht voor de jubileumplaatsen in ons bisdom en het sacrament van de biecht. Ook een mooi artikel over wat nu precies een aflaat is. Daarnaast nodigen de 'Amsterdamse Nicolaas', Godfried Bomans en de Zaanse kapelaan Gerrit Groot u uit hun verhaal te lezen.

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

En verder

- 4 Wat ik u zeggen wil
- 6 Kort nieuws
- 9 Heilig Jaar 2025
- 15 Werelddag van het Godgewijde leven
- 16 Geboekt
- 17 Stille Omgang 2025
- 18 Parels uit de schattengrot
- 20 Inspiratie
- 22 Leo Fijen
- 24 Veertigdagentijd
- 26 Vijfstigste jaargang *SamenKerk*
- 34 Het 'verborgen' verhaal van een 125-jarige
- 37 Puzzel
- 38 Personalía
- 39 Agenda

Als je gedoopt gaat worden...

Er zijn momenteel gelukkig steeds meer jonge mensen, die er voor kiezen het doopsel te ontvangen in de katholieke kerk. Voor velen van hen gebeurt dat op Pasen. We heten hen zeer hartelijk welkom in de gemeenschap en op de weg van de navolging van Jezus Christus. Voor een tiener of volwassene is de tijd van voorbereiding en de begeleiding na het doopsel erg belangrijk.

D

it keer staan we daarom stil bij de stappen in de voorbereiding, die gewoonlijk in de Veertigdaagstijd worden gevierd. Voor jongeren en volwassenen ligt het anders dan bij een kind: een kind wordt toevertrouwd aan en onder Gods bescherming geplaatst in het doopsel. De opvoeding in het katholieke geloof is vervolgens een taak voor de ouders.

Groeien in geloof

Het geloof is geen jas, die je aantrekt. Het is ook niet alleen iets van je verstand. Geloven is iets dat je doet met hart en ziel en het vraagt standvastigheid en trouw. Wees dus niet ongeduldig, maar neem de tijd om je voor te bereiden op dit superbelangrijke moment

”
**Bijzondere
aandacht is ervoor
nodig dat de nieuwe
katholiek zich
thuis voelt in de
gemeenschap**

van het doopsel, waarop de goede God je aanneemt als zijn geliefd kind en je bestemt om eeuwig te leven. De voorbereiding op het doopsel en de begeleiding daarna, gaan dus over groeien in geloof en de levenswijze van Jezus Christus. Dat heeft tijd nodig.

Thuis in de kerkgemeenschap

Bijzondere aandacht is ervoor nodig dat de nieuwe katholiek zich thuis voelt in de gemeenschap. Dat we elkaar steunen op onze geloofsweg is daarbij belangrijk. Een katholiek alleen is in gevaar. In je eentje naar de Mis gaan op zondag is meestal te weinig. Ik zou een nieuwe katholiek dan ook adviseren: maak deel uit van een groep, een gemeenschap waarin je kunt spreken, met elkaar het geloof kunt delen, samen kunt bidden. Dan val je niet in een gat als de mooie voorbereidings-tijd voorbij is. Overleg met je priester of catechist.

Catechumenaat

Na een eerste introductietijd worden de kandidaten voor het doopsel opgenomen onder de geloofsleerlingen. Vanaf dat moment heten zij 'catechumenen' en begint het 'catechumenaat'. Als zij zover gekomen zijn dat ze de catechese hebben gevolgd en in geloof zijn gegroeid, worden zij op de eerste zondag van de Veertigdagentijd na de preek aan de gemeenschap voorgesteld en ingeschreven als kandidaat voor het doopsel in de paasnacht.

Daarna zijn er tot Pasen op de weg naar het doopsel, verschillende vieringen en stappen voorzien om de geloofsleerlingen te zuiveren en te sterken. Soms zullen

die plaatsvinden tijdens de vieringen in de kerk, soms in de groep waarin de catechese wordt gegeven. Het leren van de geloofsbelijdenis en het Onze Vader heeft een belangrijke plaats in de voorbereiding.

Pasen

Om belangrijke pastorale redenen kan deze voorbereiding ook op een ander moment in het jaar worden gedaan, maar Pasen heeft de voorkeur: dan vieren we dat Jezus Christus is verrezen en de dood

heeft overwonnen, dat we verlost zijn van de eeuwige dood, van een leven zonder uitzicht. Aan het nieuwe leven van Jezus krijgen we door het doopsel deel. Gewoonlijk krijgt een volwassene in dezelfde viering na het doopsel ook het vormsel en ontvangt hij de eerste heilige communie. Dan is de paasvreugde compleet: de dopeling verlaat de kerk als volwaardig christen en lid van de Kerk, gesterkt om de goede strijd te kunnen strijden, begin van een nieuw leven.

Ga met God

Van harte wens ik iedereen, jong en oud, die zich nu voorbereidt op het doopsel, een mooie en gezegende tijd toe: dat jullie de vreugde van Pasen - nieuw leven! - persoonlijk, in jullie eigen leven mogen ervaren. Ga met God! Zijn zegen wens ik jullie toe! ■

Bisschop Johannes Hendriks

Kijk op Kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze 'Wat ik u zeggen wil'.

Foto: NIVO Volendam

Mariabeeld Volendam

Het Mariabeeld op het havenhoofd van de Volendammer Haven wordt grondig gerenoveerd. Jarenlang heeft het standgehouden in weer en wind, maar nu staat Maria in de steigers voor een opknopbeurt. Schippers die uitvaren of terugkeren, ervaren dit Mariabeeld als een vertrouwd baken van veiligheid en welkom.

Gestolen beeld Haarlem

Het kunstwerk 'De Mystieke Roos' in de tuin van de Moeder-van-de-Verlosserkerk (Haarlem-Schalkwijk) is sinds eind januari spoorloos verdwenen. Dit kunstwerk uit 1966 van Cornelis Borst is een roos uit meerdere lagen, die de moederschoot en de Verlosser symboliseren, wat aansluit op de naam van de kerk.

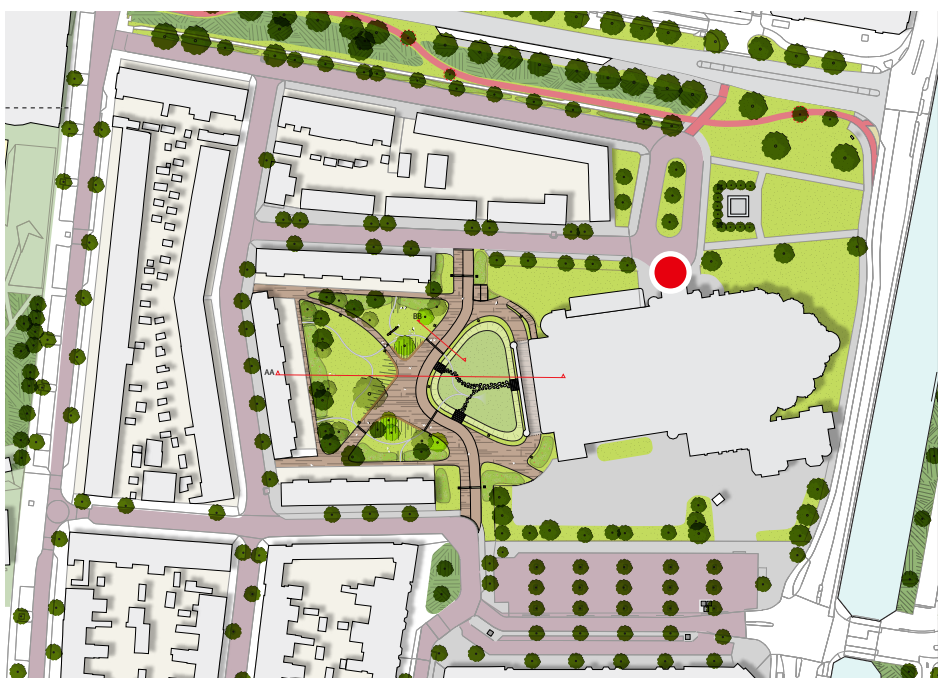
Gedachtenis H. Moeder Teresa

Recentelijk maakte het Vaticaan bekend dat de liturgische gedachtenis van de in 2016 heilig verklaarde Moeder Teresa van Calcutta wereldwijd gevierd mag worden op 5 september. Voor deze liturgische viering worden de komende tijd nieuwe teksten voor een misformulier en het getijdengebed gepubliceerd en vertaald.

Tijdelijke ingang St-Bavokathedraal

De Sint-Bavokathedraal is tot in de zomer niet te betreden via het Bisschop Bottemanneplein maar enkel via de ingang aan de Jos Cuyperstraat (zie ●). Auto's kunnen nog steeds geparkeerd worden op het Emmaplein. Aan de voorzijde van de kathedraal komt meer groen (bomen en bloemrijke en insectvriendelijke stroken) en een (regen)wateropvangsysteem.

Zuidelijk Flevoland

Hoewel de provincie Flevoland al jaren kerkelijk verdeeld is over de bisdommen Haarlem-Amsterdam, Groningen-Leeuwarden en Utrecht, was de situatie rond de nieuwgewonnen gebieden canoniek nog niet definitief vastgesteld. Op 30 november 2024 heeft de Dicasterie voor de bisschoppen op verzoek van de Nederlandse Bisschoppenconferentie de huidige situatie bevestigd, waardoor Zuidelijk Flevoland (met parochies in Almere en Zeewolde) definitief is ingedeeld bij ons bisdom.

Familiezonntag

Familiezonntag biedt ieder gezin mooie momenten van geloof, ontmoeting en samen vieren. Waarom niet met je gezin aansluiten? Neem een kijkje in:

Almere (Bonifatiuskerk – 10.00 uur):
3 maart, 13 april, 4 mei

Amsterdam-Watergraafsmeer
(‘Hofkerk’ – 10.30 uur): 23 maart

Heemskerk (H.-Mariakerk –
14.00 uur): 9 maart

Heemstede (H.-Bavokerk – 10.00
uur): 16 maart, 13 april, 18 mei

Heiloo (heiligdom O.L.V. ter
Nood – 12.30 uur): 9 maart

Schagen (St.-Christoforuskerk –
10.00 uur): 30 maart

Uithoorn (De Burght – 11.00 uur):
2 maart, 6 april, 4 mei

Wognum (H.-Hiëronymuskerk –
10.00 uur): 2 maart, 6 april, 4 mei

Zaandam (H.-Bonifatiuskerk –
10.00 uur): 23 februari

Eucharistische wonderen

De komende maanden is op diverse locaties in Nederland, waarvan drie in ons bisdom, een tentoonstelling over eucharistische wonderen te bezichtigen. Deze expositie staat geheel in het teken van het werk van de zalige Carlo Acutis, die bekend werd door zijn documentatie van deze wonderen. Er wordt specifiek ook aandacht besteed aan de eucharistische wonderen in Nederland en er worden inspirerende verhalen van heiligen belicht, die kracht putten uit

hun toewijding aan de eucharistie. De tentoonstelling bevat ook interactieve elementen, zoals een speurtocht voor kinderen, compleet met kleine prijzen en een gadget (ook voor volwassenen). Carlo Acutis (1991-2006), die op 28 april wordt heiligverklaard, onderhield een website over eucharistische wonderen. Over de eucharistie schreef hij: “Hoe meer eucharistie we ontvangen, hoe meer we zullen worden zoals Jezus, zodat we op deze aarde een voorproefje van de hemel zullen hebben.”

- 20 – 28 maart: Onze-Lieve-Vrouwekerk (Keizersgracht, Amsterdam)
- 30 maart – 7 april: Sint-Bonifatiuskerk (Contrabas, Almere)
- 21 – 30 april: heiligdom O.L.V. Ter Nood (Kapellaan, Heiloo); dagelijks van 12.00-17.00 uur.

Tot en met 15 juni 2025 is in Museum Catharijneconvent in Utrecht een expositie van de mooiste modernistische topstukken uit het Interbellum (de jaren tussen de beide wereldoorlogen vorige eeuw). Aan de hand van werken van toonaangevende namen als Wassily Kandinsky, Max Beckmann en Charley Toorop zochten kunstenaars in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw naar vernieuwing en zingeving. Een zoektocht die de moderne kunst voorgoed veranderde, en waarin religie en spiritualiteit een onverwacht grote rol speelden. De tentoonstelling 'Tussen hemel en oorlog' brengt hoogtepunten uit de Europese avant-gardekunst van 1918-1939 samen in een kleurrijk geheel, dat raakt en inspireert. Info: www.catharijneconvent.nl

Moderne kunst van 100 jaar geleden

Zien en Geloven

Tot en met 4 mei 2025 toont een mooie expositie in Rijksmuseum Twenthe in Enschede (www.rijksmuseumtwenthe.nl) hoe voor de middeleeuwer het geloof niet alleen geestelijk maar ook echt fysiek was, voor alle zintuigen. Zo kusten mensen schilderijen van Maria of afbeeldingen in gebedenboeken, zoals orthodoxen (nog

steeds) iconen vereren. Het katholieke geloof is een zintuigelijk geloof. Wierook geurt, klokken luiden. In de middeleeuwse kunst kwam dit ook tot uitdrukking. In de late Middeleeuwen verdiepen christenen hun religieuze beleving. Op zoek naar manieren om dichter bij Maria, Christus en de heiligen te komen en empathie op te wekken,

prikkelen en stimuleren ze hun zintuigen met behulp van beelden, geluiden, smaken, geuren en tastbare voorwerpen. In de vijftiende en zestiende eeuw werden kunstobjecten niet alleen visueel bewonderd, maar ook fysiek ervaren: ze werden aangeraakt, geproefd, geroken en gehoord. Wij van de eenentwintigste eeuw mogen deze oude voorwerpen alleen maar met onze ogen bekijken en niet met onze handen...

Jubileumplaatsen

Iedere vijftig jaar kent de Kerk een Heilig Jaar of Jubeljaar. Het was paus Bonifatius VIII, die in 1300 het eerste katholieke jubeljaar afkondigde. De oorsprong ligt in het Oude Testament, waar de Israëlieten om de vijftig jaar een jubeljaar vierden, met als doel de gelijkheid, gerechtigheid en maatschappelijke vrede te herstellen. Bij het Heilig Jaar horen herstel van relaties, de aflaat, de heilige deur en de pelgrimage. Het zijn allemaal tekens, die ons zeggen: maak een nieuw begin, bekeer je, sta open voor een nieuwe ervaring, ga op weg, wees een pelgrim van hoop.

voor jubileum-aflaat

Vanwege het Heilig Jaar bestaat de mogelijkheid om een jubileumaflaat (een volle aflaat) te verkrijgen. Een jubileumaflaat kan worden verkregen onder de gewone voorwaarden van

biecht, heilige communie, gebed voor de intenties van de paus (zoals een Onze Vader en een Wees Gegroet), onthechting aan de zonde en in het geval van de jubileumaflaat een bezoek aan één van de vier basilieken in Rome of aan een van de vijf jubileumplaatsen in ons bisdom. Op die plaatsen zullen regelmatig aanbidding en biecht-gelegenheid zijn en worden bijzondere activiteiten georganiseerd voor wie daarheen pelgrimeren in het kader van dit Jubeljaar.

In ons bisdom zal de jubileumaflaat op de volgende plaatsen verkregen kunnen worden:

- Haarlem: kathedrale basiliek van Sint Bavo (Leidsevaart 146, Haarlem - www.koepelkathedraal.nl)
- Amsterdam: co-kathedrale basiliek van Sint Nicolaas (Pr. Hendrikkade 73, Amsterdam - www.nicolaas-parochie.nl/nicolaas)
- Heiloo: Heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood (t.o. Kapellaan 13, Heiloo - www.olvternood.nl)

- Zwaag: Lourdeskapel (Pastoor Nuijensstraat 2, Zwaag, Gemeente Hoorn - www.rkmatteus.nl/zwaag)
- Hilversum: H. Vituskerk (Emmastraat 7, Hilversum - www.vitus.nl)

Missionarissen van barmhartigheid

Missionarissen van de barmhartigheid vervullen in het Heilig Jaar een bijzondere taak om Gods barmhartigheid te brengen, vooral aan de mensen die deze barmhartigheid bijzonder nodig hebben. De missionarissen van de barmhartigheid in ons bisdom zijn:

- mgr. Jan van Burgsteden sss (020-6221918)
- pater Gerard Wijers sss (06-22288037 | sss.ghmwijers@gmail.com)
- vicaris Gerard Bruggink (06-52523581 | gbrugginkpr@gmail.com)
- rector Rafael de Ojeda (06-18519647 | rector@olvkerk.nl)

Beleef het Heilig Jaar 2025...
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/jubeljaar2025

Aflaat als uitnodiging tot bekering

De woorden 'aflaat' of 'aflaten' kennen we allemaal. Was dat niet iets uit een ver verleden, over een middeleeuwse verkooppraktijk en protesten daartegen (denk aan Maarten Luther)? Maar wat is een aflaat nu precies? Het is in ieder geval verbonden met de geschiedenis van het Heilig Jaar.

leen in de Rooms-Katholieke Kerk kennen we aflaten. Deze praktijk heeft zijn wortels in de Vroege Kerk. Iemand die door het doopsel in de gemeenschap was opgenomen, deed door een zware zonde afbreuk aan

die band. Er ontstond een proces van verzoening om iemand weer terug te laten keren: de bisschop legde een boetedoening op voor een bepaalde tijd. Ondertussen bad de gemeenschap voor de boeteling, zodat deze de weg niet alleen ging. Ook werd de voorspraak van de heiligen, bijzonder de martelaren, ingeroepen opdat zij ook met hun gebed bijdroegen aan de verzoening. Deze voorbede van heel de Kerk kreeg een liturgische vorm, waar de overtuiging uit sprak dat de Kerk zeker kan zijn van verhoring van haar gebed om vergeving.

Penitentie als herstel van de zonde

Tussen de zevende en elfde eeuw kreeg de persoonlijke biecht verder gestalte, die in veel dingen lijkt op de biechtpraktijk zoals wij die nu kennen. Hierin vond er een omkering plaats: iemand kreeg rust de vergeving toegezegd, door de biechtvader, en voerde daarna een boetedoening uit, de penitentie. De schuld is dan weliswaar al volledig vergeven, de zonde laat wel sporen na. Het doel van de penitentie is in die zin hetzelfde als van de 'oude' boetedoening: het herstel van wat door de zonde beschadigd is. De vormen van boetedoening bleven veelal hetzelfde. Dat kon gaan over een bepaald aantal vastendagen of een bedevaart naar een heiligdom. En er zat dus een zekere tijdsduur vast aan een penitentie.

Vanaf de elfde eeuw werden er brieven opgesteld waarin het gebed van anderen werd toegezegd ter verlichting van de boete, bijvoorbeeld het inkorten van een vastenperiode. Daar stond dan een bepaalde geloofsoefening van de boeteling tegenover. Deze verlichting heette 'indulgentia', dat connotaties heeft van mildheid en toegeeflijkheid. Deze term vertalen we met het Nederlandse 'aflaat', wat is afgeleid van Oudnederlandse en Gotische woord voor 'kwijtschelding'.

Theologie van de aflaat

Zoals vaker ontstond er ook bij de aflaten eerst een praktijk en volgde daar later een meer uitgebreide

theologische reflectie op. Daarin werd bijvoorbeeld het idee van de kerkschat verder uitgewerkt. Vaak reageerden theologie en leergezag ook op uitwassen van de aflatenpraktijk. Zo had het Vierde Lateraans Concilie (1215) scherpe kritiek op de zogenaamde *quaestores*, die uit waren op het verzamelen van aalmoezen. Daaruit blijkt dat een aalmoes langzamerhand gezien werd als 'goed werk', dat in de plaats van de boetedoening kon komen. Je kon het afkopen. Dit verschijnsel vormde een kiem van de kritiek van Maarten Luther in de zestiende eeuw. Niet voor niets schafte het Concilie van Trente de *quaestores* helemaal af en veroordeelde het misbruiken van de aflaatpraktijk, omdat deze afbreuk deed aan de waarde van het gebruik.

Aflaat overledenen

Een meer gelukkige ontwikkeling is de mogelijkheid om een aflaat te verwerven voor overledenen. Hierin ontstaat een nieuwe solidariteit. De Vroege Kerk rekende op het gebed van de martelaren, die om het geloof gestorven zijn maar leven voor God. Nu bidden de levenden ook voor de overledenen, die nog weerhouden worden van de gelukzaligheid door het gewicht van hun zonden. Toch bleef wel de oude gewoonte om een aflaat te tellen in dagen, maanden en jaren, ook al stond dit niet meer gelijk aan een daadwerkelijk tijdsduur van een boetedoening in dit leven.

Het Concilie van Trente schafte de *quaestores* helemaal af en veroordeelde het misbruiken van de aflaatpraktijk

Tweede Vaticaans Concilie

Oudere parochianen kennen misschien nog wel de gewoonte om actief te bidden om veel aflaten te verdienen. Het Tweede Vaticaans Concilie sprak wel over deze praktijk, maar de uitwerking ervan kwam in de constitutie *Indulgentiarum Doctrina* ('De leer van de aflaten') van de heilige paus Paulus VI uit 1967. Deze constitutie bevat een theologie van de aflaat en kondigt normen af voor het vruchtbare gebruik ervan. Een belangrijke wijziging was het afschaffen van het gebruik om het gewicht van een gedeeltelijke aflaat in jaren of dagen uit te drukken. De nadruk kwam te liggen op de vruchtbaarheid van het werk zelf, dat voor een aflaat gedaan wordt. De moderne aflatenpraktijk, zoals die ook in de kerkelijke documenten voor het komende Heilig Jaar 2025 zichtbaar is, is gevormd door deze normen.

Hulpmiddel bij bekering

In de Catechismus wordt de aflaat uitgelegd in relatie tot de zonde. Zonde in de Bijbelse zin is dat we iets gedaan hebben, dat ons vervreemdt van God. In de

traditie wordt deze vervreemding van God beschouwd als volledig of iets meer sluipenderwijs, oftewel: zware zonde of dagelijkse zonde. Een aflaat heeft betrekking op de effecten van dagelijkse zonde. Die vervreemdt ons niet definitief van God, maar maakt wel dat we ongezond gehecht raken aan de dingen van de wereld. Wij blijven daaraan kleven, en het blijft op een bepaalde manier ook aan ons kleven. Vergelijk het met een kind dat met de handjes in een pot appelstroop gezeten heeft. Er is iets gebeurd dat niet had moeten gebeuren: het was beter als het niet gebeurd was, maar het hoort onvermijdelijk bij het alledaagse van een onvolmaakt leven. Terug naar de ziel gedacht: zonde kleeft ons aan, en zoals het kind de handen moet wassen, hebben wij ook een stevige reinigingsbeurt van de ziel nodig. Dat hebben we nodig in dit leven, en als dat nog niet voldoende was dan ook na dit leven in “de toestand die vagevuur genoemd wordt”. Het Latijnse woord *purgatorium*, dat wij als ‘vagevuur’ vertalen, betekent dan ook ‘reinigingsplaats’ – voor al diegenen

Een aflaat is pas echt ‘vol’ wanneer elke hechting aan dagelijkse zonde losgelaten is

die weliswaar onvolmaakt sterven maar “in de genade en vriendschap van God”. Het is goed om te benadrukken dat het vagevuur maar één doel heeft: ons voorbereiden op de hemel.

Eén van de manieren waarop de aflaat gezien kan worden, is als volgt: we bouwen een bepaald negatief krediet op. Alle keren dat ik ongeduldig, boos, hebzuchtig

of wat dan ook was zijn allemaal momenten dat ik de hand door de strooppot van de zonde haal. En dat moet er allemaal af, als het niet nu is dan wel in het vagevuur. Wat een aflaat nu doet is dit: dit krediet reduceren of zelfs in één keer op nul zetten. De Kerk kan dit op grond van haar macht om te binden en ontbinden.

Verwerven van een aflaat

Tegenwoordig wordt minder de nadruk gelegd op het idee van een negatief krediet, en meer op het vertrouwen dat de schat van het gebed van heel de Kerk heilzaam kan zijn voor al haar leden. De Kerk verbindt

voorwaarden aan de aflaat, en wie daar aan voldoet heeft al belangrijke stappen terug naar God gezet. Voor een volle aflaat zijn altijd drie dingen vereist: de sacramentele biecht en absolutie, het ontvangen van de communie, en een gebed 'in de geest van de paus' – bijvoorbeeld door voor hem een Onze Vader en Weesgegroet te bidden. Verder wordt benadrukt dat een aflaat pas echt 'vol' is wanneer elke hechting aan dagelijkse zonde losgelaten is, en is de aflaat dus minder vol in de mate waarin dat minder het geval is. We kunnen daarbij denken aan de hardnekkige gedachte dat een bepaalde zonde 'misschien niet zo heel erg is', wat een teken is dat we er toch nog aan gehecht zijn. We kunnen aflaten voor onszelf verkrijgen, maar ook voor overledenen. De gemeenschap van de Kerk gaat over de grens van de dood heen: de heiligen bidden voor ons, de Kerk op aarde. Omdat de heiligen al zijn bevrijd van de zonde is hun gebed voor ons in die zin doeltreffender. Als Kerk op aarde bidden

we ook voor de overledenen, dat zij spoedig hun laatste loutering doorstaan mogen hebben.

Hoe verwerft iemand dan concreet een aflaat? In ieder geval niet per ongeluk, iemand moet tenminste "een algemene bedoeling" hebben om dat te doen, en ook het werk dat de Kerk vraagt voor een aflaat volbrengen. De drie voorwaarden kunnen als volgt vervuld worden: aan één biecht kunnen meerdere aflaten verbonden worden, aan elke communie slechts één. Voor iedere aflaat geldt dat de persoon in staat van genade moet verkeren op het moment dat de bedevaart, gebed of andere vroomheidsoefening omwille van de aflaat gedaan wordt.

De aflaat in het Heilig Jaar

Paus Franciscus benadrukt dat de aflaat in het Heilig Jaar bedoeld is om ons te helpen "te ontdekken hoe onbepaald de barmhartigheid van God is". Hij gaat

Anton ten Klooster is priester van het aartsbisdom en doceert moraaltheologie aan Tilburg University.

Jubileumaflaat:

- Sacramentele biecht en absolutie
- Deelname eucharistie en ontvangen van de communie
- Gebed 'in de geest van de paus' (voor hem een Onze Vader en Weesgegroet bidden)
- Door een heilige deur gaan (in Rome) of bedevaartsoord in eigen omgeving bezoeken of op bijzondere wijze een goed werk verrichten voor de naaste
- Een aflaat is pas echt 'vol' wanneer elke hechting aan dagelijkse zonde losgelaten is

verder op de lijn van paus Paulus VI en legt de nadruk op de plaats van de aflaat in de Kerk.

De aflaat is een uitnodiging. Het is niet verplicht, maar een middel dat de Kerk ter beschikking stelt. Het laat zien dat we als 'pelgrims van hoop' niet alléén onderweg zijn, maar gedragen worden door het gebed van heel de Kerk. Als ik het in eigen woorden samenvat: zondaars kunnen we alleen wel worden, maar we hebben de heiligheid van heel de Kerk nodig om zelf ook heilig te worden.

Hoewel de aflaat in het Heilig Jaar bijzonder verbonden is met de bedevaart naar Rome zijn er ruime mogelijkheden. Niet iedereen heeft immers de fysieke of financiële mogelijkheden om op bedevaart te gaan. Er zullen daartoe ook speciale jubileumvieringen gehouden worden. De nadruk in dit alles wordt door de Kerk echter niet gelegd op datgene wat verdiend moet worden, maar datgene wat we doen: terugkeren naar God, door te biechten, te bidden en ons op een bijzondere manier toe te wijden aan de liefde tot God en de naaste.

Een aflaat is een middel dat de kerk in het Heilig Jaar bijzonder inzet om mensen aan te sporen en uit te nodigen tot duurzaam berouw. Wanneer we nadenken over de invulling van het Heilig Jaar stellen we onszelf het beste de vraag hoe we kunnen ingaan op die uitnodiging. ■

Anton ten Klooster

Een podcast en uitgebreide tekst van deze bijdrage is te vinden op: www.katholiekleven.nl/podcasts/actuele-podcasts/jubelijaren-en-de-betekenis-van-de-aflaat

LEIDRAAD VOOR DE BIECHT

BIECHTELING

DE PRIESTER

Na de gebruikelijke groet, maakt u het kruisteken terwijl u zegt

In de Naam van de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest

1

De Heer zij in uw hart opdat u met een berouwvol hart uw zonden belijdt.

Mijn laatste biecht was... dagen/maanden/jaren geleden

Mag ook een schatting zijn

Mijn zonden zijn...

Belijdt vervolgens uw zonden, te beginnen met de ergste.

2

De priester geeft u raad

Daarna legt hij u een boete op, vaak is dat een kort gebed.

Geef uitdrukking aan uw berouw:

bv. God, wees mij zondaar genadig,

of een andere akte van berouw.

4

Met de absolutie vergeeft de priester u in de naam van Jezus:

...Ik ontsla u van uw zonden, in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

5

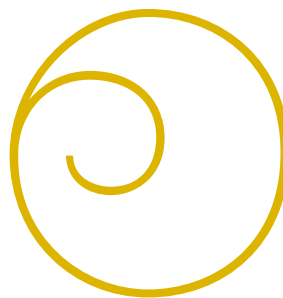

Aan het einde wordt u uitgenodigd om in vrede te gaan.

Werelddag van het Godgewijde leven

Foto's: Eric van Teijlingen

p 1 februari kwamen zo'n tachtig in het bisdom woonachtige en werkzame religieuzen (m/v) en bij kloosterorden, congregaties, organisaties van apostolisch leven en nieuwe bewegingen aangesloten

leken bijeen in Huize Bosbeek in Heemstede voor de Werelddag van het Godgewijde leven, ingesteld door de heilige paus Johannes Paulus II. Mgr. Hans van den Hende, bisschop van Rotterdam, hield een inleiding getiteld: 'Niets dan liefde schuldig'. ■

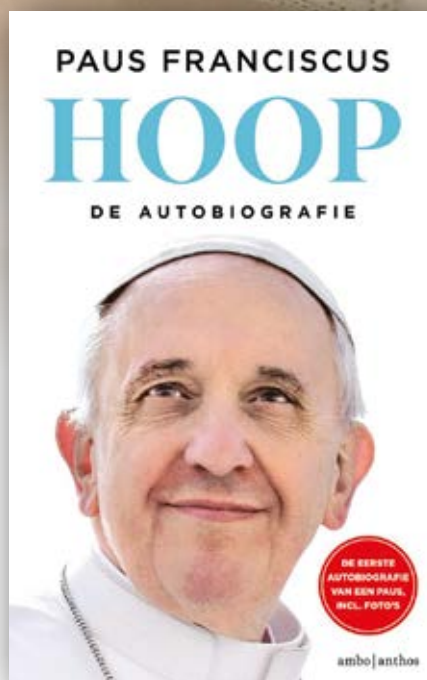
Scan de QR-code voor een (foto) verslag van deze bijeenkomst, incl. de inleiding van mgr. Hans van den Hende en de preek van mgr. Jan Hendriks

Autobiografie van paus Franciscus

Zijn gezondheid is broos en zijn agenda (dit Heilig Jaar) overvol. Ieder ziet dat we ons in de nadagen van het pontificaat Bergoglio bevinden, dat in maart 2013 begon. “Buonasera”, waren de eerste woorden van deze eerste jezuïet en Latijns-Amerikaanse paus. Hij stelde armoede voorop en noemde zich Franciscus naar de heilige van Assisi. Als eerste pausreis ging hij naar Lampedusa om migranten te herdenken en te ontmoeten. Tot op de dag van vandaag komt paus Franciscus op voor armen en migranten. Zo’n beetje een dag na de deportaties van migranten door Trump schreef hij een open brief aan de Amerikaanse bisschoppen om zich over dit beleid te beklagen. Hij oogt oud en verzwakt, maar als hij spreekt of hij geeft je een hand, dan voel je z’n passie en z’n kracht en zie je het vuur in zijn ogen. Of het een preek is of een woensdagcatechese, hij weet het publiek te engageren, zoals het laten herhalen van ‘todos’ (= allen) bij de Wereldjongerendagen in Lissabon 2023.

Deze biografie laat zien wie ‘Papa Bergoglio’ is, hoe zijn achtergrond als kind van Italiaanse migranten in Argentinië van invloed is op wat hij belangrijk vindt voor de Kerk. Anders dan een paus uit West-Europa,

waar ontkerkelijk een groot probleem is, heeft Franciscus daar niet echt een antwoord op. Voor hem is het armoede waar het voor de Kerk om draait. Armoede, die hij kent uit de sloppenwijken en die mensen verdeelt en van elkaar vervreemdt. Dáár moet de Kerk zijn, een “arme Kerk voor de armen (...) als een veldhospitaal in oorlogsgebied”. Zijn haat tegen oorlog komt door de verhalen van zijn grootouders, die een heel grote rol speelden in zijn vroege jeugd. Hij leerde in Argentinië dat de Kerk niet alleen geloof is maar ook naastenliefde én politiek. Zijn achtergrond bepaalt zijn pausschap en waarom hij vrouwen op hoge posities benoemde, de curie hervormde, een jarenlange synode hield over synodaliteit en het thema’s van barmhartigheid en hoop koos voor de twee heilige jaren, die hij opende (2016 en 2025).

Bijzonder blijft het zijn herinneringen te lezen aan zijn pausverkiezing en de keuzes die hij daarna maakte: met enkel de witte toog op het balkon voor *Urbi et Orbi* en wonen blijven in het gastenverblijf Casa S. Martha en niet in het apostolisch paleis. Zo weigerde hij onder zijn witte pauselijke toog een witte broek te dragen. “Ik ben geen ijscomannetje,” had hij gezegd. En toen de pauselijke kleermaker eens op bezoek was en gehurkt voor de paus de maten voor een nieuwe toog opnam, vroeg hij terloops wie zijn schoenen poetste om die te vragen deze beter te willen laten uitwrijven (ze maakten zwarte vegen op de witte toog, waarop Franciscus antwoordde: “Dat doe ik zelf!”).

Hoop is de eerste gepubliceerde autobiografie van een paus ooit. Oorspronkelijk was het de wens van paus Franciscus dat dit bijzondere boek pas na zijn dood zou verschijnen, maar het Jubeljaar 2025 met als thema ‘Pelgrims van Hoop’ en de uitdagende tijden waarin we leven brachten hem ertoe deze waardevolle nalatenschap nu al uit te brengen. Het boek is geschreven in samenwerking met Carlo Musso en bevat bijzonder beeldmateriaal, onder meer uit het privéarchief van de paus.

Hoop. De autobiografie | paus Franciscus | ISBN 9789026370816 | www.amboanthos.nl | € 24,99

15-16 MAART
STILLE ONGANG
2025

www.stille-omgang.nl

W

ie denkt dat *Brabantse herinneringen* van Anton van Duinkerken oubollige memoires bevatten van het 'Rijke Roomsche Leven', vergist zich. De herinneringen van

deze literaire voorman van het katholicisme zijn één grote worsteling om uit het verstikkende en benauwende katholicisme van die tijd te komen tot een ruimere bezieling. Wegens literaire aspiraties had hij het seminarie verlaten na een schrijfverbod. De ontredding van hemzelf en van zijn familie door deze mislukte priesterroeping is in het licht van die tijd alleszins begrijpelijk; pas later gloorde intellectuele vrijheid aan de horizon. Van Duinkerken behoorde tot de 'katholieke jongeren', die als het ware een doorbraak uit het benepen roomse klimaat zochten, wel gedragen door de oriëntatie op God. Toch bleek het ideaal van christelijke literatuur te beperkt: Paul van Ostaijen en Jan Engelman zochten de zuivere poëzie en konden zich daarom als enigen meten met dichters als Marsman, Achterberg en Nijhoff, geen van allen katholiek. De Brabantse herinneringen getuigen van liefde voor Brabant, maar tevens van de achterstelling van deze provincie, waardoor een intellectuele avant-garde uitbleef. Van Duinkerken getuigde dat hij "een snelle dood zou sterven" als hij van Brabant naar de Randstad zou gaan. Toch verliet hij het blad *Roeping* met zijn "gestolde godslyriek" en sloot hij zich aan bij de katholieke avantgardistische jongeren rond het tijdschrift *De Gemeenschap* in Utrecht. Iemand als de literator Gerard Knuvelder nam hem dat hoogst kwalijk. Knuvelder zelf voelde zich aangetrokken door het fascisme en droomde van een 'Groot-Nederland'. Opmerkelijk genoeg ging dat samen met een benepen moralisme in zijn oordeel over moderne literatuur. Hij had zich nog niet ontworsteld aan *De Boekenschouw*, een katholiek tijdschrift dat elke publicatie beoordeelde op geschiktheid voor de roomse lezer. Er waren overigens meer katholieke jongeren die vurigheid verbonden met een "doorbraak naar rechts". Al begreep van Duinkerken die vurigheid, hij bleef waakzaam.

De worsteling om uit de roomse nestgeur te breken om tot een werkelijk krachtig geloof

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

Anton van Duinkerken

te komen, is van alle tijden: ook vandaag moet in katholieke kring flauwe nostalgie dikwijls de angst voor een werkelijk debat maskeren. Van Duinkerken oriënteerde zich op internationale literatuur en zijn sterkste gedichten zijn vertalingen van het modern aandoende 'Pasen in New York' van Blaise Cendrars en een gedicht van Paul Claudel. Zijn eigen gedichten vertonen wellicht enige sporen van haast en missen de kracht om de moderne mens te bereiken. Indrukwekkend is echter het gedicht, waarmee hij zijn vrouw

eerde die hem ten afscheid van het krijgsgevangenkamp in Michielsgestel toe wuifde:

*Mijn ziel zij gelijk aan de ziel van de vrouw
die mij toezond uw god'lijke groet
Want zij is de wuivende, die Gij mij geeft
en ik dank U, het leven is goed.*

Persoonlijk vind ik Van Duinkerken's principiële antifascisme en zijn polemiek met antisemitische literatoren als Albert Kuyle zijn belangrijkste wapenfeit, meer nog dan zijn debat met Menno ter Braak en Henri Bruning. Het is echter frappant dat het na-oorlogs katholicisme in Nederland daarvan maar weinig weet. Hij deelt in dat opzicht het lot van de karmeliet Amandus van der Weij, ook een principiële anti-nazi.

De fraai uitgevoerde en nu door zoon Bernard met treffende illustraties verluchte heruitgave van *Brabantse herinneringen* is dus alleszins de moeite waard, al kan men het betreuren dat Van Duinkerken met deze memories niet verder is gekomen dan midden dertiger jaren. ■

Brabantse herinneringen | Anton van Duinkerken
ISBN 9789024468201 | www.boom.nl | € 29,90

ZIEKEN APOSTOLAAT

KRACHTCENTRALE WERKT NOG IEDERE DAG

Iedere dag om 15.00 uur loopt de krachtcentrale warm. Een enorme, stille energiebron komt tot leven als vele duizenden mensen in Nederland zich opmaken voor gebed.

Het zijn zieke, oudere en eenzame mensen, die deze krachtcentrale vormen. Mensen die het lijden van dichtbij kennen en die rond de klok van drie uur, maar ook op andere momenten op de dag (en zelfs in de nacht) met woorden en zwijgen hun fysieke en mentale pijn of lijden zinnen geven door het op te dragen aan God en Hem vragen hun lijden vruchtbaar te maken voor de Kerk en de wereld. Zo verbinden zij hun lijden met dat van Christus, de Heer.

Het Ziekenapostolaat ondersteunt hen hierbij. Al sinds 1925, dus al 100 jaar! Het is een apostolaat voor zieken maar ook door zieken. Door een bemoedigende ziekenbrief, de maandelijkse uitzending 'Vonken van Hoop' (bij Radio Maria) en persoonlijke gesprekken steunt het Ziekenapostolaat deze krachtcentrale.

Steunt u het Ziekenapostolaat?
NL39INGB0000190505
t.n.v. Ziekenapostolaat (Haarlem)

Gij hebt uw hand op mij gelegd.
(Psalm 139:5)

Denk je erover om priester te worden?
Ontdek het op willibrordseminarie.nl
of kom eens langs!

Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

Stefan Doss
seminarist

Grootseminarie St. Willibrord
Bisdom Haarlem-Amsterdam

Wilt u de priesteropleiding steunen?
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

Actueel nieuws

Blijf op de hoogte van belangrijke kerkelijke gebeurtenissen, lokaal en wereldwijd;

Activiteiten

Een overzicht van (bijna) alle katholieke activiteiten voor planning en inspiratie;

Inzichten en artikelen

Antwoord op geloofsvragen, artikelen over katholieke leer en spirituele thema's;

Dagelijkse inspiratie

Begin je dag met de lezing van de dag, ontdek activiteiten, gebeden of plekken van geloof.

EXPLORECATHOLIC.NL

Download de app via Google Play en de Apple App store.

h o e p

*Ik blijf wakend uitzien naar de Heer,
blijf hopen op de God, die mij zal redden:
mijn God zal mij verhoren!*

Profeet Micha 7,7

Iedereen een thuis. U heeft de sleutel.

Je eigen vaste plek, met je eigen spulletjes. Ruimte om jezelf te zijn, te mogen zijn. Dát maakt van een huis een thuis. En dat is een onmisbare zekerheid in het leven. In ons land zijn er helaas meer dan 1 miljoen mensen die juist dat moeten missen. Daar kunt u met uw huis iets aan doen. Door uw huis na te laten aan Kansfonds als u er straks niet meer bent.

Kansfonds biedt sterke – en vaak verrassend simpele – oplossingen voor complexe problemen. En we zetten een vliegwiel op wat werkt. Zo weten we mensen een thuis te geven. Help ons thuisgeven. Laat uw huis (of een gedeelte daarvan) na aan Kansfonds. Kijk op www.kansfonds.nl/nalaten of bel (035) 624 96 51 en vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Wat is thuis? Lees de inspirerende verhalen en overdenkingen.

Een thuis lijkt zo vanzelfsprekend, je zou bijna vergeten hoe belangrijk het is. Totdat je de verhalen leest van mensen die geen thuis hebben. Hoe leven zij? Hoe houden zij hoop? En wat betekent Kansfonds voor hen? Vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

In je hoofd blijf je altijd jong en heb je ook de verschillende leeftijden, die horen bij die jeugdigheid. Zo hoor ik steeds weer die galmende stem van vader Mohr, die op de velden van Onze Gezellen in Haarlem-Noord me toeschreeuwde hoe je een bal moest uittrappen. En zo ben ik ook weer terug op het kerkplein van de Zeven Smarten aan de Rijksstraatweg in Haarlem, waar we moesten verzamelen voor een uitwedstrijd. Zo zie ik voor me hoe we onder leiding van de koster die onze jeugdleider was, op de fiets naar Beverwijk, IJmuiden, Heemstede of Velsen gingen. Nooit stond er voor ons een auto klaar, je deed alles met de fiets. En de kerk was het hart van de voetbalvereniging, de koster de samenbindende figuur. Zo was het leven en zo kon het gebeuren dat er bij het veertigjarig bestaan van Onze Gezellen een grote foto in het *Haarlems Dagblad* stond, met vier deftige bestuurders en vier jeugdspelers. Ik was een van hen, tien jaar jong. En ik zat daar gehurkt in de regen, op het plein van de kerk die deze voetbalvereniging had opgericht. Zo is het al lang niet meer, die band tussen kerk en sport.

Sport leerschool voor het leven

Maar de voetbalvereniging bestaat nog steeds, inmiddels honderd jaar jong, een eeuweling dus. En dat wordt gevierd met een mooi jubileumboek, dat recht doet aan het wezen van deze vereniging die gemeenschap sticht. Daarom staat er in de initialen nog steeds rooms-katholiek: open naar de wereld, bedoeld voor iedereen, levend niet voor jezelf maar dienstbaar naar de ander, lerend dat je alleen maar plezier kunt hebben als je er voor elkaar bent en ontdekkend dat ieder mens ertoe doet en een beeld van God is. Als je zo met elkaar kunt voetballen, dan hoef je niet in de hoogste regionen te spelen. Dan gaat het om iets anders: dan is sport een leerschool voor het leven en dan is de RKVV Onze Gezellen een vereniging, waar mensen betekenis geven aan het bestaan en gemeenschap stichten in Haarlem-Noord. Waar de kerk voor het grootste deel is verdwenen, heeft de sportvereniging die functie overgenomen: daar komen mensen samen, jong en oud,

Leo Fijen is ambassadeur van uitgeverij Adveniat en oud-presentator van de geloofsgesprekken van de KRO-NCRV op de zondagochtend.

vrouwen en mannen, daar komen veel Haarlemmers thuis bij zichzelf en bij elkaar.

Troost

Hoe waar dat is, heb ik zelf het afgelopen jaar mogen ervaren. Daar was ineens een telefoontje of ik wilde bidden met de man, die jarenlang penningmeester was van deze vereniging en wist dat hij ging sterven. In het hospice heb ik gebeden met hem en zijn vrouw en hun zoons. En daar heb ik hem ook de ziekenzegen

Foto uit het Haarlems Dagblad (1965) vanwege het veertigjarig jubileum van RKVV Onze Gezellen, op plein voor de kerk Zeven Smarten aan de Rijksstraatweg. Linksvoor gehurkt is Leo Fijen. Op de achtergrond vier bestuurders, op voorgrond vier jeugdspelers.

gegeven, zoals een leek dat mag doen. Ook op het einde van een leven verbindt deze voetbalvereniging mensen en biedt troost als de woorden op zijn. Niet veel later kreeg ik een mailtje van de vroegere spits: of ik hem wilde bezoeken op zijn ziekbed. Daar zag ik hoe deze bevlogene mens niet zelf getroost werd maar mij juist troostte.

En ik leerde er nog iets anders. Ook als je al jaren niet meer lid bent van de voetbalvereniging van je jeugd, dan blijf je deel van de gemeenschap. Aan het ziekbed waren we weer even de spits en de verdediger. En dat zijn we ook door de dood heen. Een mooiere troost bestaat er niet. ■

Minderen...

Met Aswoensdag 5 maart begint de Veertigdagentijd als periode van voorbereiding op de Goede Week en Pasen. De liturgie en de kerkversiering zijn sober. In ons persoonlijk geloofsleven willen we aan de ene kant minder (denk aan vasten) en aan de andere kant meer (denk aan gebed en giften).

en meer

In deze periode vraagt de bisschoppelijke Vastenactie onze aandacht en worden er in de parochies extra activiteiten georganiseerd, zoals sobere-soepmaaltijden en (oecumenische) gebedsvieringen, om ons te ondersteunen in deze Vastentijd.

Aswoensdag

Aan het begin van de Veertigdagentijd, op Aswoensdag, ontvangen we het askruisje. De as is een teken van boete. Het herinnert ook aan de vergankelijkheid van het bestaan. We keren eens allemaal terug tot stof. En men zegt wel eens 'een lijkwade heeft geen zakken', dat wil zeggen dat we dan niets kunnen meenemen en alles wat we ooit hebben gekregen of verkregen moeten we dan uit handen geven. Het askruisje herinnert ons er jaarlijks aan dat we "geen schatten verzamelen op aarde, (...) maar in de hemel. (...)." En: "Waar je schat is, daar zal ook je hart zijn." (Verg. Mt. 6,19-21). Zo mogen we ons voorbereiden op de Goede Week en Pasen.

Kruiswegwandeling Volendam

Vanaf 19 maart kan de kruiswegroute door het centrum Volendam wederom gewandeld worden langs veertien kruiswegstaties met de 150 jaar oude schilderijen uit de Sint-Vincetiuskerk en teksten ter overweging rond het thema 'Bevrijding door je leven te geven'. Info: www.kerkvolendam.nl/diversen/kruiswegwandeling ■

Pauselijke Vastenbrief

Ieder jaar publiceert het Vaticaan de vastenbrief van de paus als inspiratie voor de Veertigdagentijd.

Dit jaar dezelfde paasdatum voor alle christenen

Door een samenloop van omstandigheden valt Pasen dit jaar voor alle christelijke kerken op dezelfde dag: zondag 20 april. Bovendien is 2025 een Jubeljaar voor de katholieke Kerk en wordt dit voorjaar de 1700^e verjaardag gevierd van het Concilie van Nicea van 325. Toen stond de datum van Pasen ook al op de agenda. Deze werd vastgesteld op de eerste zondag na een volle maan in de lente (na 21 maart). Sinds de orthodoxe Kerk de kalenderhervorming van paus Gregorius XIII in 1582 niet steunde, vieren Oost en West doorgaans op een verschillende dag Pasen. De meeste orthodoxe Kerken volgen de juliaanse kalender; katholieken, protestanten en anglicanen de gregoriaanse.

Op 25 januari jl. heeft paus Franciscus bij de afsluiting van de gebedsweek voor de eenheid nadrukkelijk gepleit voor een gezamenlijke paasdatum want de samenloop dit jaar is betekenisvol en hij moedigt iedereen aan om van een gemeenschappelijke paasdatum de norm te maken in plaats van de uitzondering. De eerstvolgende keer dat beide (kerkelijke) kalenders voor een gezamenlijke paasdatum zorgen, is in 2034. ■

Verrassingspaaseitjes
 Scan de QR-codes en laat je verrassen...!

**SAMEN
KERK**

PREEKVOORBEREIDING

IN EEN GEZIN

Samen Kerk jaargang 1 nummer 3

“De preek moet dicht staan bij het gewone leven van elke dag. Je moet er wat van kunnen meenemen.” Daarom belde pastor Ben te Riele, nu drie jaar geleden, een echtpaar op. Hij was pas bij hen op huisbezoek geweest en vroeg of zij er voor voelden samen met hem, uitgaande van het evangelie van de zondag, de preek te maken. Sindsdien doet hij dit op geregelde tijden bij steeds wisselende gezinnen.

“Hoe ik het doe? Wij lezen het evangelie, liefst in het begin van de avond samen met de kinderen, en denken een poosje na over de vraag: “Wat spreekt je het meeste aan?” Daarna gaan we de rij af en vertelt ieder wat hij belangrijk vindt en waarom, ook de pastor.” Van te voren heeft hij gezegd dat hij aantekeningen zou maken en vaak probeert hij letterlijk op te schrijven hoe men de dingen benoemt, zodat ieder straks kan luisteren naar zijn eigen taal. Men is soms zeer oorspronkelijk in de formulering van wat gelovig-zijn zou kunnen betekenen. In de zondagspreek probeert hij aan te sluiten bij hetgeen gezegd is, toelichting te geven, te bevestigen of kritisch te reageren. Hij is er bijzonder blij mee en acht het een waardevol initiatief zowel voor hemzelf als voor de inhoud van de preek. “Als pastor ben je er intens mee bezig, je kunt mensen laten zien hoe een evangelieverhaal kan aanspreken en vertaald kan worden. Als pastor heb je de taak de gegevens te ordenen en het geheel te verwerken tot een preek. Het gastgezin geef ik steeds een doorslag van de preek, die ik ’s zondags ga houden.”

De gezinnen, waarmee op dergelijke wijze gesproken is, ervaren de preek als duidelijk verbeterd bij vroeger. Zij blijven hun gedachten in de preek van ’s zondags te herkennen en vinden dat op deze wijze meer aansluiting gevonden wordt bij het dagelijks leven. Ook vonden ze deze wijze van medewerking een verrijking voor henzelf, omdat zij in contact met de priester

een aantal zaken ter sprake kunnen brengen, die normaal wat buiten het vizier blijven liggen. Bovendien beschouwen zij het als een heel speciale manier om bij te dragen aan de opbouw van de katholieke gemeenschap, waartoe zij willen behoren.

PREIDING

Godfried Bomans
bij de uitreiking van
de Edisons muziek-
prijzen in 1963 aan
Marlène Dietrich:
'Had mijn vrouw
maar één zo'n been?'

Godfried Bomans

Vleugelman of vleugellam?

Biograaf Gé Vaartjes psychologiseert in zijn vuistdikke biografie over Bomans er lustig op los, maar dat valt met zo'n merkwaardig figuur ook nauwelijks te vermijden. Zijn hele leven zou Bomans bezig zijn met clubs oprichten - herenclubs wel te verstaan - en vrouwen als he-

mewelwezens voor te stellen, die dan ook geen lid konden worden. Leefde Bomans mede door zijn katholieke afkomst in de negentiende eeuw? Het lijkt er op: moderne literatuur boeit hem minder dan jongensboeken die tenminste spannend zijn en goed aflopen, wat je van *De avonden* van Van het Reve niet kan zeggen. Afrekening met het geloof van zijn jeugd, zoals Wolkers wel deed was echter ook niet Bomans' stijl. In de biografie lezend zou je haast denken dat hij het geloof van zijn jeugd te dierbaar vond voor een afrekening, maar dat de schade te diep zat. Lichamelijke en seksualiteit waren beladen en konden bij hem geen enkele positieve emotie ontlokken. Opmerkelijk is dat hij zowel vóór als tijdens zijn huwelijk omringd werd door een hele schare vriendinnen -waarbij enige solidariteit met de echtgenote van Bomans geheel afwezig lijkt. Dat kan duiden op een fundamenteel onvermogen om zich te binden, iets dat overigens heden ten dage voor veel mannen geldt. De lezer zal Bomans vooral kennen van humoristische stukjes, satire en sprookjes. Die laatste hebben vaak een droevige ondertoon, die in de humor nog bezworen kon worden. De Bramenzoeker wordt uiteindelijk

opgehangen door een woedende menigte, die op rijkdom uit is en de rijkdom van de natuur niet ziet. Als sprookjesverteller ging Bomans ook - rijkelijk naïef - de Duitse bezetting te lijf, maar toonde zich moedig in het onderdak verlenen aan Joodse onderduikers.

Katholiek

Het katholicisme van zijn jeugd was volstrekt veruiterlijkt en lange tijd kon Bomans er geen echte existentiële lading in ontdekken. Totdat hij bij mevrouw Lizzy Breman-Schouten in Laren op bezoek kwam. Deze bekeerlinge zou later gastvrouw worden van de eerste oecumenische kring in Nederland, waar pioniers als (de latere kardinaal) Jo Willebrands en Frans Thijssen, de theoloog Willem van de Pol, de violist Jo Juda en de componist Wouter Paap regelmatig over de vloer kwamen in Huize Sonnewijck. Deze dame wist een vurig katholicisme op de jonge Bomans over te brengen, zo vurig dat hij, evenals zijn broer en zus, zich geroepen voelde tot het kloosterleven. Na een reis naar Italië genas een wijze abt aldaar hem van die gedachte.

Toch werd het katholicisme voor Bomans zoets als een levende realiteit, wat daarvóór slechts uiterlijk vertoon was geweest in zijn aanvoelen. Dat de favoriete figuur van Bomans Sinterklaas is, een verklede figuur die autoriteit wil uitstralen, maar de buurman onthult zodra de baard afvalt, zal er wel mee te maken hebben!

Huwelijk

De biografie vertelt echter ook het minder bekende slot van deze episode. Toen Bomans na een ellenlange verlovingstijd eindelijk trouwplannen had voor een kerkelijk huwelijk, kreeg hij een brief van dezelfde mevrouw Breman. Zij ging daarin volledig over de schreef: "Je gaat nu een levensstaat aanvaarden, die een gezapig welbehagen en op tijd klaargezette pantoffels waarborgt". Nu was haar eigen huwelijk met kunstschilder Co Breman ook niet best, maar in plaats dat Godfried zijn schouders ophaalde over deze visie, die het huwelijk ontdeet van elke sacrale dimensie en wederzijdse opoffering, raakte hij compleet in verwarring. Feit is dat de huwelijkskoets aan kwam rijden en de mensen in de kerk zaten, maar dat Godfried was gevlogen. Natuurlijk speelde zijn bindingsangst ook een grote rol, zoals blijkt uit de vele verhoudingen met vrouwen tijdens zijn huwelijk. Daar speelde overigens erotiek niet zo'n centrale rol als wel de behoefte aan moederlijke troost en warmte. Kennelijk leidde dat niet tot nabijheid: de ene relatie hielp om de andere op een afstand te houden, inclusief die met zijn eigen vrouw. Intellectuele uitwisseling zocht hij niet bij vrouwen. Bomans hield ervan het middelpunt van een avond te zijn; vertelde iemand anders een goede mop dan trok hij zijn jas aan. Was dat een behoefte om bijzonder te worden gevonden, een behoefte die zijn vader nooit had willen vervullen? Overigens zijn de enkele verhalen over de gevoelloosheid van zijn vader ten aanzien van Bomans' literaire producten, zoals Pieter Bas, apocrief, gefabuleerd.

Schrijver

Zoals Bomans literair het ideaal van knusheid en Dickensachtige sfeer opriep, zo moesten humor, practical

jokes en eindeloze vermommingen hetzelfde bewerken. Achter de humor ging echter een verdriet schuil over het gebrek aan liefde in zijn jeugd. De humoristische stukjes in *Kopstukken* (vooral de overbekende Honderdjarige) hebben iets puberaals en inderdaad kon ik er vroeger uitbundig om lachen, wat me nu niet meer lukt. De neiging tot karikaturen leidde ook nogal eens tot figuren die heden ten dage 'niet meer kunnen', zoals in *Pa Pinkelman*, getekend door Carol Voges. De zwarte jongen is karikaturaal afgebeeld, goed vergelijkbaar met Sjimmi uit de oudere Sjors en Sjimmi strip.

Lizzy Breman-Schouten wist een vurig katholicisme op de jonge Bomans over te brengen

In zijn bekende publicatie *Beminde gelovigen* en in de gesprekken met zijn broer en zus in het klooster trachtte hij het authentieke geloof weer op te delven en kwam hij tot een meer meditatieve houding. Met het verdwijnen van al die 'uiterlijkheid' van heiligen, vastendagen en rozenkrans bleef de gelovige wel 'in de kou staan', meende Bomans. Opmerkelijk is dat bij hem de theo-

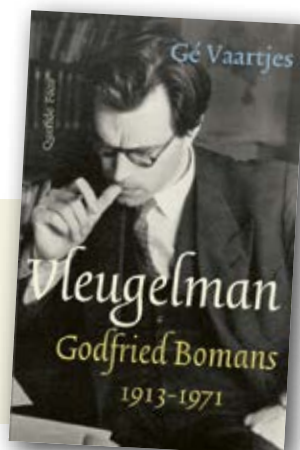
logie nauwelijks een rol speelt; in de biografie komt geen Schoonenberg of Schillebeeckx voor. In het katholicisme van Bomans was theologie voorbehouden aan de clerus, dus daar kon voor hem geen bevrijdende werking van uitgaan.

De eenzaamheid van Rottumerplaat was Bomans' laatste wapenfeit en een bezoeking voor hem, die publiek nodig had om zich senang te voelen. Niet lang daarna overleed hij. Hij had even tevoren in Engeland plaats genomen op een stoel, die was omgeven door magie: een spoedig overlijden werd voorspeld voor wie er op ging zitten. Dickens, waar zijn uw spoken?...

Vleugelman

De biografie is uiterst gedetailleerd en volgt volledig de chronologie. Het boek krijgt derhalve zoets als het karakter van een archief, wel met als nadeel dat alle 'petits faits' tussen belangrijke zaken óók vermeld worden. Verder is het spijtig dat alle noten verwijzen naar het *Verzameld werk*, zonder de oorspronkelijke boektitels. Ook een bibliografie ontbreekt. Maar de Bomansliefhebber zal blij zijn met elk detail om zo het raadsel Bomans op het spoor te komen. 'Vleugelman' is de titel van deze biografie, naar een sprookje van Bomans, maar 'Vleugellam' zou zeker ook toepasselijk zijn op die verborgen kanten van Bomans. ■

Marcel Poorthuis

Vleugelman. Godfried Bomans
1913-1971 | Gé Vaartjes | € 45,00
ISBN 9789021424866 |
www.singeluitgeverijen.nl/querido

H. Nicolaas- basiliek

basiliek sinds 2012

co-kathedraal sinds 2025

Nederland telt zeven kathedralen en 27 basilieken. Hugo Kolstee bezocht ze allemaal. Hij publiceerde er een boekje over, getiteld 'Alle kathedralen en basilieken van Nederland'. Speciaal voor *SamenKerk* zal hij een aantal van deze kerkgebouwen in alle bisdommen van ons land beschrijven. In deze tweede aflevering gaan we naar Amsterdam, naar de kerk tegenover het Centraal Station: de H.-Nicolaasbasiliek, sinds 2012 een basiliek en sinds 1 februari 2025 co-kathedraal van het bisdom Haarlem-Amsterdam.

I

n 1301 kreeg de jonge opkomende stad aan Amstel en IJ stadsrechten van de bisschop van Utrecht. Hij wijdde in 1306 de eerste eigen parochiekerk, nu de Oude Kerk, aan de H. Nicolaas, beschermheilige van o.a. zeevaarders en handelslieden.

Alle Amsterdammers waren parochianen van deze kerk. In deze parochie is in 1345 een sacramentswonder gebeurd, het 'Mirakel van Amsterdam'. Dit is van grote betekenis geweest voor de bloei van de stad. Vanwege dit wonder werd Amsterdam een belangrijk pelgrimsoord. De Heiligeweg, die nog steeds bestaat, was een van de toegangswegen voor de pelgrims naar de 'Heilige Stede'. Nog elk jaar wordt dit Mirakel herdacht bij de 'Stille Omgang', die sinds 1881 bestaat.

De H.-Nicolaasbasiliek is de derde kerk in Amsterdam gewijd aan de bisschop van Myra. De eerste, nu Oude Kerk, is tijdens de Alteratie in 1578 meegegaan met de Reformatie toen de openbare katholieke geloofspraktijk verboden werd. De tweede was een nog steeds bestaande schuilkerk aan de Oudezijds Voorburgwal, nu bekend als Museum 'Ons' Lieve Heer op Solder'. Een bezoek zeker waard! Zo liggen op een steenworp afstand van elkaar drie kerken, die in de loop der eeuwen gewijd zijn aan de schutspatroon van Amsterdam.

Kerkgebouw

In 1884 werd de eerste paal geslagen voor de imposante derde kerk, uitgevoerd in neorenaissance stijl met barokke elementen. Door af te wijken van de toen gangbare neogotiek kreeg de katholieke hoofdkerk van Amsterdam, gelegen op een cruciale plek in de stad, een nog opvallender karakter. Het is een hoge driebeukige kruiskerk met een 58 meter hoge koepel en twee weelderig vormgegeven torens met barokke bekroningen. In de top van de voorgevel staat een drie meter hoog beeld van de H. Nicolaas, gemaakt door de Amsterdamse beeldhouwer Bart van Hove. Het stemmige interieur maakt een overweldigende indruk. Door schenkingen van goeude parochianen kreeg de kerk een rijke inrichting en decoratie. De zwarte pijlers en goudkleurige schilderijen van de evangelisten onder de koepel geven het interieur een haast byzantijnse sfeer.

De architect van de kerk, A.C. Bleys, had eerder een soortgelijke, maar eenvoudiger kerk in Hoorn gebouwd. Hij ontwierp ook de preekstoel, het Maria-altaar en het marmeren hoogaltaar. De keizerskroon die keizer Maximiliaan die in 1489 als pelgrim naar Amsterdam kwam, aan de stad schonk, zien we terug boven het tabernakel.

Veel moois te zien

Achter in de kerk hangt een scheepje met de naam 'Stella Maris', Sterre der Zee, en buiten op de koepel staat een verlicht kruis. Beide dateren uit de tijd dat de kerk vanwege de ligging dicht bij de haven, ook de kerk voor zeelieden was, het zogenoemde 'Apostolaat ter Zee'. In het middenschip zijn in 1999 acht nieuwe glas-in-loodramen aangebracht van kunstenaar Jan Dibbets, die ook de Koepelkathedraal in Haarlem van nieuwe glazen

Heilige Nicolaas, bisschop van Myra, werd geboren rond 270. Hij stierf op 6 december 342. Italiaanse zeelui namen in 1087 zijn relieken mee naar Bari (Zuid-Italië) om ze in veiligheid te brengen voor de oprukkende Turken. Nicolaas is bekend van tal van legenden, hij werd vooral beroemd als kindervriend (Sinterklaas tot aan Santa Claus). Hij is patroon van Rusland en Griekenland en beschermheilige van zeelui en handelaren, maar ook van prostituees, ongetrouwde vrouwen, armen en vooral kinderen.

Links voor in de basiliek hangt een icoon van de H. Nicolaas. Daaronder werd op 5 december 2021 een reliek van de heilige geplaatst (geschonken door de Sint-Adelbertabdij in Egmond, die het een kleine duizend jaar in bezit heeft gehad).

Bij gelegenheid van het 125-jarig bestaan van het kerkgebouw in 2012, heeft paus Benedictus XVI de kerk de eretitel basiliek verleend vanwege de devotie rond het Mirakel van Amsterdam en vanwege de verering van de H. Nicolaas van Myra, stadspatroon van Amsterdam. Op 1 februari jl. heeft paus Franciscus de H.-Nicolaasbasiliek verheven tot co-kathedraal van ons bisdom. Zie pagina 33.

Op het wapen van de basiliek zien we linksonder drie gouden bollen, die verwijzen naar St Nicolaas, op een blauw veld (de zee), en rechts het wapen van Amsterdam. Het devies is *Navigantibus Domum Cum Benedictione* (= Zegen voor hen die naar huis varen). Het zwarte bovendeel, het schildhoofd, is bij alle basilieken gelijk. Het toont een tintinnabulum (belletje) en een conopeum (stoffen baldakijn), de eretekenen van een basiliek.

voorzag. Ze lichten het wat donkere interieur prachtig op. Het celebratie-altaar uit 2012 is vervaardigd door beeldhouwer Jan-Willem van Oldeneel. Zijn ontwerp is geïnspireerd op het Mirakel van Amsterdam: het altaarblad wordt gedragen door bronzen vlammen waarin een hostie is te zien. Bij het Sint Jozefaltaar rechtsvoor staat een beeldje van de Heilige Barbara. Bij de aanleg van de noord-zuid-metrolijn lieten de tunnelbouwers het beeldje in de tunnel plaatsen en zegenen. De H. Barbara is beschermheilige van mensen, die onder de grond werken.

Muziek en zang

De basiliek is bekend door een hoogwaardige muziekcultuur. Er zijn drie koren actief, elk met een eigen repertoire. Zij zingen o.a. Engelse koormuziek en evensongs van de Engelse 'cathedral and college traditions'. Het orgel is van de beroemde Duitse bouwer Wilhelm Sauer. De bekendste organist was Eduard van Beinum (van 1945 tot 1959 chef-dirigent van het Koninklijk Concertgebouw Orkest). ■

Hugo Kolstee

Dankbaarheid en vreugde om de nieuwe co-kathedraal

Haarlem, 6 februari 2025

Broeders en zusters,

In dankbaarheid en met vreugde meld ik u dat de basiliek van de H. Nicolaas in Amsterdam is verheven tot co-kathedraal van ons bisdom Haarlem-Amsterdam. Het bijbehorende decreet is getekend op 1 februari 2025 in naam van de Heilige Vader paus Franciscus.

Deze nieuwe status valt de St. Nicolaasbasiliek toe in dit Heilig Jaar, waarin bovendien het 750-jarig bestaan van de Nederlandse hoofdstad wordt gevierd. Hiermee ontvangt het jubilerende Amsterdam een betekenisvol geschenk van de Kerk, die al nauw betrokken was bij het ontstaan van de stad.

Zoals Paus Franciscus op 4 mei vorig jaar memoreerde tijdens zijn ontvangst in het Vaticaan van een Amsterdamse delegatie uit de Nicolaasbasiliek, werd de grond waarop de eerste bewoners van de stad zich vestigden, geschonken door de toenmalige bisschop van Utrecht. Ook de stadsrechten werden door de bisschop verleend.

Toch bleef Amsterdam een van de weinige christelijke hoofdsteden waarin tot voor kort geen bisschopszetel te vinden was. Een tweede bisschopszetel komt nu te staan in de Nicolaasbasiliek. De kathedraal Sint Bavo aan de Leidsevaart in Haarlem blijft de hoofdkerk van het bisdom, waar de grote diocesane vieringen blijven plaatsvinden en waar ook het bisschopshuis blijft gevestigd. Maar de aanwezigheid van een tweede bisschopszetel maakt de katholieke Kerk nog zichtbaarder in de hoofdstad van het land.

Met de verheffing tot co-kathedraal versterkt de Heilige Stoel de betrokkenheid bij de pluriforme stad Amsterdam. De katholieke Kerk maakt zich zo nog meer zichtbaar in de hoofdstad van het land en hoopt zich zo nog opener te stellen en nog gastvrij naar buiten te treden.

Met de verheffing tot co-kathedraal versterkt de Heilige Stoel de betrokkenheid bij de pluriforme stad Amsterdam

Het Dicasterie voor de Bisschoppen stelde een aantal criteria voorwaardelijk voor de verheffing van de Nicolaasbasiliek. Hieronder vallen de ligging van de kerk en de uitstraling, de toegankelijkheid, een goede liturgie met de participatie van veel gelovigen, een levendige gemeenschap, een plek voor pelgrims en goede contacten met de burgerlijke overheid.

Rome koesterde al langer de ambitie om ook van Amsterdam een bisschopsstad te maken. Bij het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in het midden van de negentiende eeuw waren er al plannen voor de oprichting van een nieuw bisdom Amsterdam. Aanvankelijk werd gedacht aan een kathedraal op de Nieuwmarkt, waarvoor zelfs ontwerptekeningen zijn gemaakt.

Later dacht men aan de H. Willibrordus-buiten-de-Veste, die door Pierre Cuypers bewust als kathedraal werd ontworpen. Gezien de toen geldende verhoudingen werd toch de oude bisschopsstad Haarlem uitverkoren, tot teleurstelling van Rome.

Pas in 2009 werd 'Amsterdam' toegevoegd aan de naam van het bisdom Haarlem. Sindsdien heet ons bisdom Haarlem-Amsterdam en toen was er al sprake van het aanvragen van de titel co-kathedraal. Op 9 december 2012 werd het kerkgebouw een basiliek.

Moge, op voorspraak van de H. Nicolaas, veel zegen rusten op de katholieke gemeenschap in Amsterdam en op alles wat deze in zijn nieuwe verantwoordelijkheid mag blijven vervullen, ten behoeve van de stad en van de kerk in ons bisdom Haarlem-Amsterdam en in Nederland. ■

Met een hartelijke groet,
U allen Gods zegen toewensend,

+ Johannes W.M. Hendriks
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

De Sint-Bonifatiuskerk aan de Oostzijde in Zaandam viert dit jaar haar 125-jarig jubileum. De kerk, die op 28 mei 1900 werd ingewijd, heeft een rijke geschiedenis waarvan een deel zich afspeelde in het 'verborgene'. Tijdens de Duitse bezetting in de jaren 1940 - 1945 was de Bonifatiuskerk een centrum van katholiek verzet onder leiding van kapelaan Gerrit Groot. Een plaquette aan de gevel van de pastorie herinnert daaraan. En na de oorlog werd een straat naar hem vernoemd.

Het 'verborgen' verhaal van een 125-jarige

D

e leider van het katholiek verzet in Zaandam was kapelaan Gerrit Groot (1918-1981). Kapelaan Groot werd in zijn verzet gesteund door pastoor Van der Marck, die zijn afkeer van de Duitsers vanaf de preekstoel liet

horen. De jonge kapelaan was populair bij de jongeren en kwam via de katholieke jeugdbeweging (verkennerij) in het verzet terecht. Jongens en mannen die een oproep kregen voor tewerkstelling in Duitsland adviseerde hij niet te gaan. Hij zocht onderduikadressen voor hen in Noord-Brabant waar hij geholpen werd door een familielid van hem in een klooster. Oudere onderduikers werden er als zgn. 'leiders' van de jonge verkennerij heengebracht. Rond Groot vormde zich een verzetsgroep die de naam Rooms Katholieke Centrale kreeg. Deze hielp onderduikers en zorgde voor vervalste papieren, geld, voedsel en distributiebonnen. Kapelaan Groot, door de verzetsgroep 'de Kap' genoemd, was ook medeoprichter van de katholieke verzetskrant *de Typhoon*. Deze verscheen op 12 oktober 1944 voor het eerst en werd ondergronds verspreid.

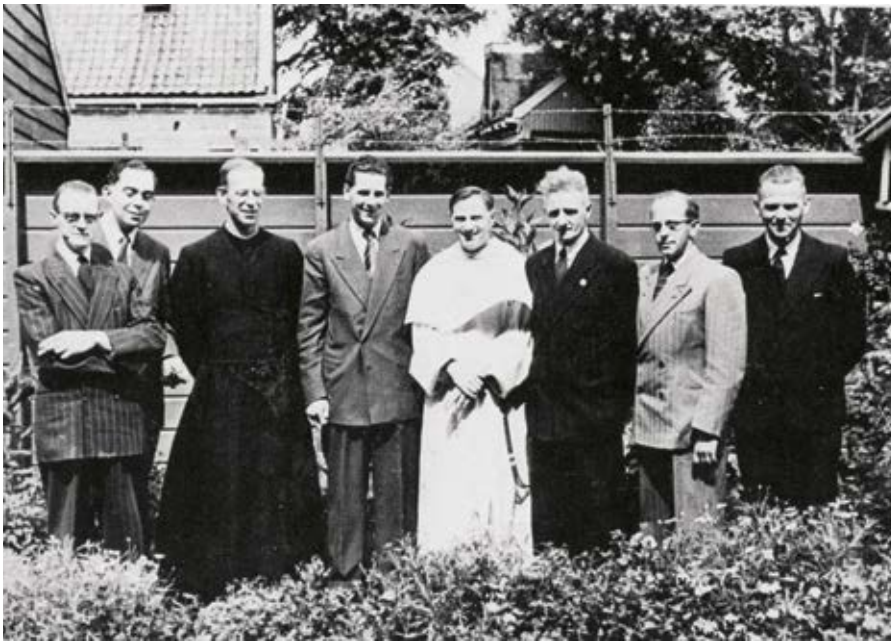
Pasfoto van
persoonsbewijs
kapelaan Groot.
Gemeente Archief
Zaanstad

Ondergronds

In een film van de Zaanse stichting Monumenten Spreken wordt het 'verborgen' verhaal van de Bonifatiuskerk verteld door Gerard Bart. Hij was lid van de verkennerij en werd op jonge leeftijd bij het katholiek verzet betrokken. Als koerier voor kapelaan Groot bracht hij brieven naar de bisschop in Haarlem. Die brieven zaten verstopt in zijn plusfour, een over de knie vallende pofbroek. Toen hij eens uit Haarlem terugkwam met een brief

Foto: Sjef Otten

Leden van de katholieke Verzetsgroep, kapelaan Groot is de derde van links. Gemeente Archief Zaanstad

hij brak meteen de mis af en verdween met alle mannen die gevaar liepen onder de kerkvloer. De verzetsgroep werd niet gevonden maar de razzia leidde later wel tot meedogenloze represailles van de Duitsers.

Christus Koningmonument

Dit jaar vieren we op 5 mei dat we tachtig jaar bevrijd zijn van onderdrukking. Een monument van

voor de kapelaan zei de pastoor tegen hem: 'hij zit beneden'. 'Beneden' betekende onder de kerkvloer. Onder de preekstoel en het priesterkoor waren schuilplekken, bereikbaar via een deur in de voormalige stookruimte, waar de verzetsgroep illegale werkzaamheden verrichtte. Bovengronds kon men ook schuilen in de Bonifatiuskerk. Velen hebben zich bij dreigend gevaar of bij razzia's verstopt in de ruimtes boven de zijbeuken en in de toren. Eind 1944 mocht Johan Wastenecker, commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten in Noord Holland, zijn hoofdkwartier vestigen in de pastorie. Als hij actief was met zijn radio-ontvangstinstallatie zat hij in een gewelf boven de noordelijke zijbeuk.

Christus als 'Koning van het heela' op het plein voor de Bonifatiuskerk herinnert daaraan. Het werd na de oorlog opgericht uit dankbaarheid dat kerk en stad gespaard bleven van oorlogsgeweld. Achter dit beeld van Christus schuilt het 'verborgen' verhaal van een groep moedige parochianen in een donkere periode van de 125-jarige kerk. Onder leiding van 'de Kap' hebben zij zich verzet tegen onrecht en geweld vanuit hun geloof in een Koning wiens rijk gebouwd is op vrede en gerechtigheid. ■

Clara Bruins

Razzia

Behalve de kerk en pastorie waren ook de drukkerij en het verenigingsgebouw tegenover de kerk, de katholieke bibliotheek en het St. Jan Ziekenhuis bij het katholieke verzet in Zaanadam betrokken. Op 6 februari 1945 was er een grote razzia in de omgeving van de Bonifatiuskerk en alle inwoners van het afgezette gebied moesten zich verzamelen op de Burcht. Ook pastoor Van der Marck en kapelaan Geels moesten mee. Ze werden streng ondervraagd maar lieten niets los. De Bonifatiuskerk en de pastorie werden grondig doorzocht. Kapelaan Groot was op tijd gewaarschuwd:

Meer over het verhaal van de Zaanadamse Bonifatiuskerk in oorlogstijd: www.monumenten-spreken.nl/documentaires (bij nr. 28).

Drukken van de illegale *Typhoon*, kapelaan Groot staat rechts, fietsende mannen om elektriciteit op te wekken. Gemeente Archief Zaanstad

Ontdek de opleidingen en cursussen Theologie van Tilburg University!

Ben je geïnteresseerd in theologie, zingeving en spiritualiteit? En wil je studeren combineren met je professionele en persoonlijke leven? Tilburg University biedt deeltijd en voltijd bachelor-, pre-master- en masteropleidingen aan.

Ook kun je individuele cursussen in verschillende domeinen van de katholieke theologie volgen om je kennis te verbreden in bijvoorbeeld dogmatiek en moraaltheologie of online Bijbelse talen studeren.

Kom kennismaken en meld je aan voor de Studie Informatiedag Theologie op 28 maart in Utrecht!

Bachelor Theologie | Bachelor Theology | (Pre) Master Theologie | (Pre) Master Geestelijke Verzorging | (Pre) Master Christianity and Society | Universitaire Lerarenopleiding Godsdienst en Levensbeschouwing

Tilburg School of Catholic Theology

TILBURG UNIVERSITY Understanding Society

PAASGALA

Bisdom Haarlem-Amsterdam nodigt je uit voor het vernieuwde Paasgala. We beginnen met een diner en gaan daarna de dansvloer op met een heuze DJ! Kom jij ook? Meld je aan via:

LEEFTIJD: 18-35 JAAR

€45,00 (INCLUSIEF 4 GANGEN DINER EN 7 DRANKJES)

AMBASSADOR CITY CENTRE HOTEL HAARLEM

Vastenactie 2025

In Oeganda worden de maaltijden gekookt op vuur, maar houtskool en hout zijn voor veel gezinnen onbetaalbaar. Vastenactie-partner RUGLI zette daarom een productielocatie op voor goedkope briketten van gft-afval. Marion Muhindo: "Vroeger kon ik soms geen eten kopen voor mijn gezin; nu kan ik plannen maken en kunnen mijn kinderen naar school!"

Helpt u mee?
Voor € 40 kan een moeder al een half jaar gebruikmaken van de productiefaciliteiten en krijgt ze een opleiding!

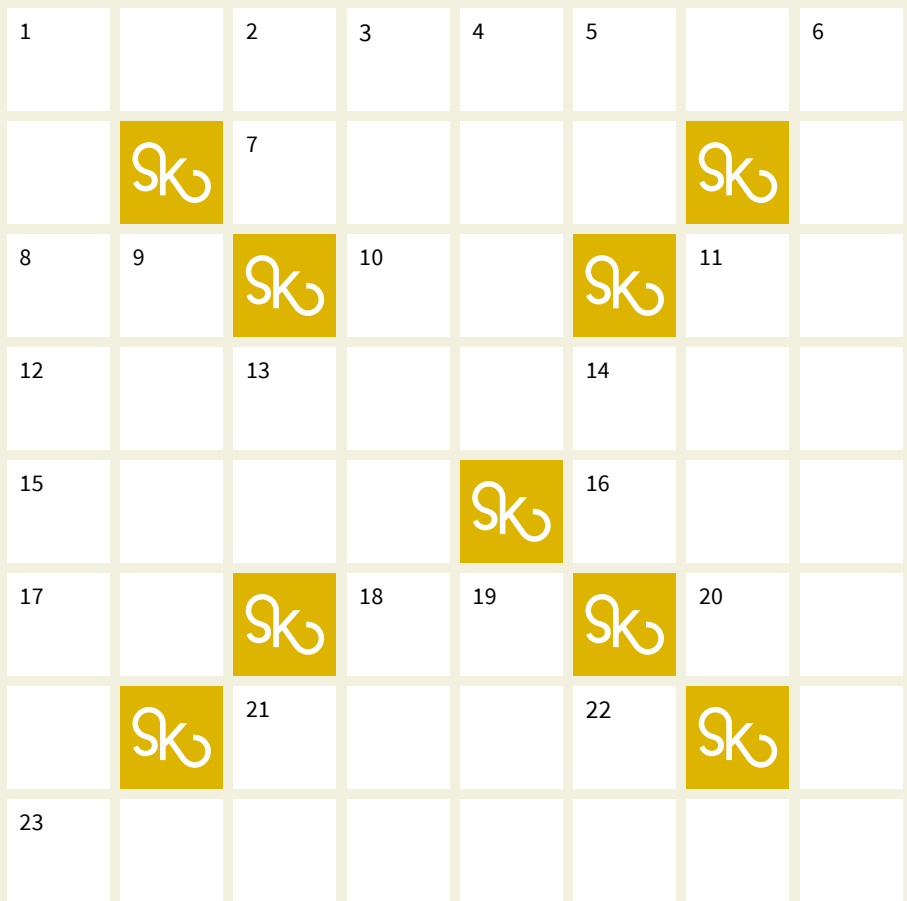
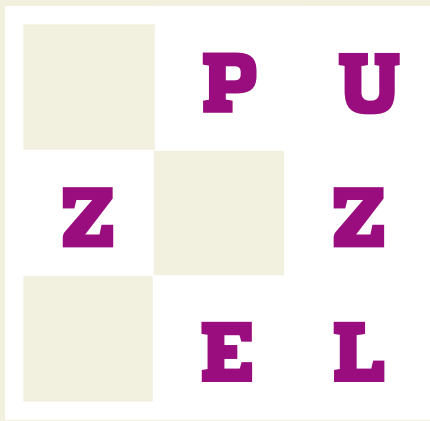
IBAN: NL21 INGB 0000 0058 50

CBF Erkend Good Deal **ANBI** Algemeen Nut Bevoegd Verlenend

Help Marion haar dromen waar te maken!

www.vastenactie.nl **VASTENACTIE**

Onder de correcte inzendingen worden drie exemplaren verloot van: 80 jaar Antoine Bodar. N.a.v. zijn tachtigste verjaardag, een magazine met veel foto's en een interview.

Puzzel vorig nummer

Uit de vele correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot. Van harte gefeliciteerd!

- Mevr. A. Schaap-Kamper (Heiloo)
- Diaken N. Smit (Hilversum)
- Dhr. R. Riool (Ijpendam)

K	N	E	V	E	L	E	N
O	SK	P	U	L	S	SK	I
P	B	SK	U	K	SK	I	C
L	I	B	R	E	T	T	O
O	O	R	D	SK	V	E	T
P	S	SK	O	K	SK	M	I
E	SK	P	O	R	T	SK	N
R	A	A	P	O	L	I	E

Horizontaal

- 1 Klinkt als kleding van een mooie dame in de kerk
- 7 Hinderlijk aan het been
- 8 Daar zit muziek in
- 10 Populair voorzetsel
- 11 Oproerpolitie uit de middeleeuwen
- 12 Deze klank zit vast
- 15 Ging naar de bar
- 16 Wat wij samen wegen
- 17 Klaar en voorbij
- 18 Plus doorgaan
- 20 Computerterm voedde zich
- 21 Krijg je met een griffel
- 23 Het vaatwerk van een chirurg

Verticaal

- 1 Zit in het gebit van een koe?
- 2 Rechts
- 3 Herkauwer in de bolletjestrui
- 4 Pas op voor iemand met een korte
- 5 Sport op de maan?
- 6 De kerk biedt ze aan
- 9 Het geluid is zacht voor groente
- 11 Eerste deel van een schilderij
- 13 Schermvereniging
- 14 Hoge militair die niet boven je staat
- 19 Koeienletter
- 21 Serie inhaalwedstrijden
- 22 Getal van een zanger

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) **vóór 15 april** naar: **Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.** Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Paus Franciscus heeft apostolisch nuntius Mgr. Paul Tschang In-Nam op 13 februari 2025 eervol ontslag verleend. Tot de paus een opvolger kiest, neemt mgr. Jan Thomas Limchua, ambassaderaad van de nuntiatuur, als tijdelijk zaakgelastigde de verantwoordelijkheid voor de nuntiatuur op zich.

**GEEF
VANDAAG
VOOR DE
KERK VAN
MORGEN**

Actie Kerkbalans 2025: 11 - 25 januari

BIDT U MEE VOOR DE MARTELAREN

VAN NU?

ST. NICOLAASBASILIEK
AMSTERDAM (TEGENOVER CS)

AVOND VAN DE MARTELAREN
VRIJDAG 7 MAART

EUCHARISTIEVIERING
GETUIGENISSEN
GEBED & MUZIEK

Uitnodiging Chrismamis 2025

Woensdag 16 april, de woensdag in de Goede Week, zijn alle parochies, pastores en parochianen van harte uitgenodigd voor de Chrismamis in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem. De vormelingen van dit jaar en misdienaars en acolieten van de parochies worden speciaal gevraagd deel te nemen. Tijdens deze bijzondere viering, waarbij het kathedrale koor zingt, komt het hele bisdom samen, vernieuwen de diakens en priesters hun wijdingsbeloften en zegent de bisschop de zieken- en catechumenenolie en wijdt het chrisma (wat onder meer gebruikt wordt bij het Doopsel en het Vormsel). De aanvang is om 19.30 uur.

Agenda

Wijzigingen voorbehouden

Maart 2025

1 maart Oriëntatiedag

Willibrordseminarie

www.willibrordseminarie.nl

5 maart Aswoensdag | begin van

de Veertigdagentijd | verplichte

vasten- en onthoudingsdag | start

Bisschoppelijke Vastenactie

(www.vastenactie.nl)

8 maart Plechtige voorlezing

decreet tot verheffing H.-Nicolaas-

basiliek te Amsterdam tot co-kathe-

draal van het bisdom en inbezitname

van de zetel. Aanvang om 12.00 uur.

9 maart Eerste zondag Veertig-

dagentijd

12 maart Feest van H. Mirakel

van Amsterdam | t/m 16 maart

Mirakelweek

13 maart Twaalfde verjaardag

verkiezing paus Franciscus

15 - 16 maart Stille Omgang

(Amsterdam) | www.stille-omgang.nl

16 maart Tweede zondag

Veertigdagentijd

19 maart Hoogfeest H. Jozef

23 maart Derde zondag Veertig-

dagentijd

25 maart Hoogfeest van de

aankondiging van de Heer

(Maria Boodschap)

30 maart Vierde zondag Veertig-

dagentijd | zondag laetare

April 2025

6 april Vijfde zondag Veertigdagentijd

13 april Palmzondag | begin van

de Goede Week

16 april Chrismamis in de

Sint-Bavokathedraal Haarlem

17 april Witte Donderdag

18 april Goede Vrijdag | verplichte

vasten- en onthoudingsdag

19 april Stille of Paaszaterdag

20 april Pasen | begin van het

paasoctaaf

26 april Koningsdag

27 april Tweede zondag van Pasen |

Beloken Pasen | Zondag van de

goddelijke barmhartigheid

Géén vreemde eend in de bijt

Christoffel
reizen

Christoffel Reizen is dé specialist in het organiseren en begeleiden van bedevaarten. Mooie reizen bedenken voor jong en oud én voor pelgrims die extra zorg nodig hebben, is onze passie.

Vanuit een fmgewortelde katholieke traditie brengen we pelgrims naar Lourdes, Rome en vele andere bijzondere en heilige plaatsen.

Of u nu individueel reist of met uw parochie, wij zorgen voor een indrukwekkende en inspirerende ervaring. Kom mee op pelgrimstocht met **Christoffel Reizen**.

Christoffel Reizen werkt nauw samen met parochies om geloofsgemeenschappen te vitaliseren en de essentie van pelgrimeren te laten ervaren.

Nieuwsgiering?

Ontdek op **christoffelreizen.nl** welke reizen wij in het Jubeljaar organiseren voor het bisdom Haarlem-Amsterdam

Bel of mail ons: uiteraard komen we graag bij u langs.
info@christoffelreizen.nl
073 203 41 44